

เส้นทางธรรม

‘สุวฑฺฒโน’

สู่...สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงดำรงตำแหน่งเมื่อปี 2532 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และยังเป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์แรกของไทยที่ทรงเจริญพระชนมายุ 100 พรรษา เมื่อวันที่ 3 ตุลาคมที่ผ่านมา ซึ่งถือว่าทรงมีพระชนมายุมากกว่าสมเด็จพระสังฆราชทุกพระองค์ นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 9 ซึ่งมีพระมหาเถระได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชทั้งหมด 19 พระองค์ ที่สำคัญทรงดำรงสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก รวม 24 ปี ถือว่ายาวนานที่สุดเมื่อเทียบกับสมเด็จพระสังฆราชทุกพระองค์ในอดีตที่ผ่านมา

สมเด็จพระญาณสังวร มีพระนามเดิมว่า เจริญ ครุวัตร ประสูติวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2456 ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 11 ปีฉลู ทรงมีชาติภูมิ ณ ตำบลเหนือ อ.เมือง

ราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองที่ พระสาสนโสภณ ทรงเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระญาณสังวร

หาความรู้สมัยใหม่ด้วยการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษทั้งทางโลกและทางคดียธรรม

พระองค์ทรงมีผลงานพระนิพนธ์หลายเรื่อง

ตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่งในเนปาลยุคปัจจุบัน รวมทั้งทรงเจริญศาสนาไมตรีกับองค์ทะไล ลามะ กระทั่งเป็นที่ทรงคุ้นเคยและได้วิสาสะกันหลายครั้ง

และทรงเป็นพระประมุขแห่งศาสนจักร พระองค์แรกที่ได้รับทูลเชิญให้เสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ ในประวัติศาสตร์จีน นอกจากนี้ทางรัฐบาลเมียนมาร์ได้ทูลถวายตำแหน่งอภิธรรมหารัฐครู อันเป็นสมณศักดิ์สูงสุดแห่งคณะสงฆ์เมียนมาร์ และที่ประชุมผู้นำสูงสุดแห่งพุทธศาสนาโลก เมื่อปี 2555 ทูลถวายตำแหน่งผู้นำสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนาโลกด้วย

ที่สำคัญสมเด็จพระสังฆราชยังได้ทรงปฏิบัติหน้าที่พิเศษอันมีความสำคัญอีกหลายวาระ คือ ทรงเป็นพระอภิบาลในพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน เมื่อครั้งเสด็จออกทรงผนวช ปี 2499 พร้อมทั้งทรงถวายความรู้ในพระธรรมวินัยตลอดระยะเวลาแห่งการทรงผนวช และทรงเป็น

สังฆราชทุกพระองค์ในอดีตที่ผ่านมา

สมเด็จพระญาณสังวร มีพระนามเดิมว่า เจริญ คชวัตร ประสูติวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2456 ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 11 ปี ฉลู ทรงมีชาติภูมิ ณ ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี เป็นบุตรคนโตนายน้อย คชวัตร และนางกิมน้อย คชวัตร ชาวกาญจนบุรี มีพี่น้อง 2 คน ได้แก่ นายจำเนียร คชวัตร และนายสมุทร คชวัตร ทรงบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อพระชนมายุ 14 พรรษา ณ วัดเทวสังฆาราม จ.กาญจนบุรี แล้วเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรม ณ วัดบวรนิเวศวิหาร และเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476 ทรงอุปสมบท ณ วัดบวร โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ ทรงได้รับฉายา "สุวฑฺฒโน" มีความหมายว่า "ผู้เจริญดี" จากนั้นประทับศึกษาอยู่ที่วัดบวร จนกระทั่งสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยคในปี 2484

สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงสมณศักดิ์มาโดยลำดับดังนี้ ทรงเป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ พระราชาคณะชั้นราช และพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามที่ พระโศภณคณาภรณ์ ทรงเป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมวราภรณ์ และพระ

ราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองที่ พระสาสนโสภณ ทรงเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระญาณสังวร

เมื่อครั้งสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) ล้นพระชนม์ปี 2531 ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระองค์ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในราชทินนามเดิมคือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2532 เป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ราชทินนามดังกล่าวนี้เป็นราชทินนามพิเศษ เนื่องจากสมเด็จพระสังฆราชที่มีได้เป็นพระบรมวงศานุวงศ์ ตามปกติจะใช้ราชทินนามว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ ดังนั้นนับเป็นอีกหนึ่งครั้งที่มีการใช้ราชทินนาม สมเด็จพระญาณสังวร สำหรับสมเด็จพระสังฆราช เพื่อเป็นพระเกียรติคุณทางวิปัสสนาธุระของพระองค์

สมเด็จพระสังฆราช ทรงมีพระอริยาบดียิ่งผู้ใฝ่เรียนมาตั้งแต่ทรงเป็นพระเปรียญโดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษและภาษาต่างๆ และทรงศึกษา

หาความรู้สมัยใหม่ด้วยการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษทั้งทางโลกและทางคหิธรรม

พระองค์ทรงมีผลงานพระนิพนธ์หลายเรื่องตลอดจนความเรียงเชิงศาสนาคดีจำนวนมาก อาทิ เถรธรรมกถา, โลก-เหนือโลก, โอวาทวันลาสิกขา, การศึกษาเพื่อความเป็นคนที่สมบูรณ์, ความสุขที่หาได้ไม่ยาก, ความสุขอันไพศาล, จตุธรรมสำคัญ, พระพุทธศาสนากับสังคมไทย, วิถีสร้างบุญบารมี, สังฆาติภูมิ, อาหุเนยโย เป็นต้น ที่สำคัญทรงสั่งสอนพระพุทธศาสนาให้แก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยทรงเป็นพระมหาเถระไทยรูปแรกที่ทรงริเริ่มให้มีสำนักฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก และเสด็จไปเป็นประธานสงฆ์ในพิธีเปิดวัดไทยแห่งแรกในทวีปยุโรป คือวัดพุทธปทีป ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร

ทรงนำพระพุทธศาสนาเถรวาทไปสู่ออสเตรเลียเป็นครั้งแรก โดยสร้างวัดพุทธรังษีขึ้น ณ นครซิดนีย์ และทรงให้กำเนิดคณะสงฆ์เถรวาทในประเทศอินโดนีเซีย รวมถึงทรงช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศเนปาล โดยเสด็จไปบรรพชาแก่ภิกษุภิกษุณีในประเทศเนปาลเป็นครั้งแรก ทำให้ประเทศเนปาลฟื้น

วาระ คือ ทรงเป็นพระอภิบาลในพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน เมื่อครั้งเสด็จออกทรงผนวช ปี 2499 พร้อมทั้งทรงถวายความรู้ในพระธรรมวินัยตลอดระยะเวลาแห่งการทรงผนวช และทรงเป็นพระราชกรณียาจารย์ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งเสด็จออกทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ในปี 2521

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จมาประทับรักษาพระอาการประชวร ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาตลอดระยะเวลา 11 ปี พระองค์ประทับรักษาพระอาการประชวร ณ ชั้น 6 ตึกวชิรญาณ-สามัคคีพยาบาล ดังนั้น มหาเถรสมาคม (มส.) จึงแต่งตั้งให้สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโน) เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช แต่ปรากฏว่าสมเด็จพระพุทธาจารย์มรณภาพลงเมื่อวันที่ 10 สิงหาคมที่ผ่านมา

ปัจจุบันจึงแต่งตั้งสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺโญ) ในฐานะมีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ ทำหน้าที่ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช